

GÖZLEM-GÖRÜŞ

3. ULUSAL İŞÇİ SAĞLIĞI KONGRESİ'NDEN İZLENİMLER

Ahmet Can BİLGİN*, Yücel DEMİRAL**, Sibel KIRAN**

3.Ulusal İşçi Sağlığı Kongresi, 20 – 23 Nisan tarihleri arasında Türk Tabipleri Birliği'nin öncülüğünde; KESK, DİSK, TÜRK-İŞ ve TMMOB'un ortak çalışmaları ile Ankara'da Milli Kütüphane'de gerçekleştirildi.

Kongre'de panel, konferans, serbest sunum, poster ve grup çalışmaları yer aldı. Toplantılara ilgi yüksekti. Katılımcılar istekli ve coşkulu. Çok sayıda İşyeri Hekiminin kongreye katılması, umut vericiydi. Hemşirelerin çalışmaları, duyarlı yaklaşımları ve İş Hemşireliği kavramının kurumsallaşması yönelimleri, iş sağlığı alanındaki önemli bir konuyu kongreye taşıdı.

Önceki kongrelerden farklı olarak yabancı konuşmacılar kongreye renk kattı; iş sağlığında eğitim, etik sorunlar ve Avrupa Topluluğu'na üye ülkelerin işçi sağlığına yaklaşımları ile ilgili konferansları oldukça ilgi gördü. "Yeni Dünya Düzeni, Globalleşme, Esnek Üretim Süreci, Toplam Kalite Yönetiminin; İşçi Sağlığı, Örgütlenme ve Üretim Süreçlerine Etkileri" başlıklı paneldeki tartışmalar değişik yaklaşımların sunulmasına fırsat yarattı. "Medya ve İş Sağlığı", "Siyasi Partilerin İşçi Sağlığı Politikaları", "İşçi Sağlığında Tarafların Görev ve Sorumlulukları", "İşçi Sağlığı ve SSK", "Kamu Çalışanlarının Sağlık Sorunları" başlıklı paneller kongrede sorunların çok boyutlu olarak tartışılmasına olanak sağlayan diğer panellerdi.

"İş Güvenliği Malzemelerinin Kullanımı", "İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Kurullarının İşlevi", "İş Güvenliği Mühendisliği: Görev, Sorumluluk ve İşlevi-Apel Uygulamaları", "Kadın İşçiler", "Toplu Sözleşmelerde İşçi sağlığı ve İş Güvenliğinin Önemi", "Çalışan Çocukların Sağlığı", "Sağlıklı Yaşama ve Çalışma Hakkı" gibi oldukça kapsamlı ve önemli konuların ele alınması beklenen 'sunum ve tartışma' etkinlikleri 2. Ulusal İşçi Sağlığı Kongresi'nden on yıl sonra bir anımsatma niteliğindedir...

Kongre etkinliklerinin ana damarlarından biri olan grup çalışmaları beklenen verimlilikte olmadı. Konu seçimleri bütünsel yaklaşımdan uzaktı. Katılımın en çok olduğu "İşçi Sağlığı Eğitimi" grup çalışmasında, seçilen başlığın içerisinde açık olmaması ve düzenlemedeki aksaklıklar, çalışmanın verimliliğini düşürdü. "İşçi Sağlığı ve İş Güvenliğinde Ödüllendirme Kriterleri", "Taşeronlaşma ve Çalışanların Sağlık, Güvenlik Sorunları", "İlk Yardım Eğitimi ve Organizasyonu" gerçekleştirilen diğer grup çalışmaları idi.

İş Sağlığının "sac ayağı" nı oluşturan 'devlet-işçi-işveren' taraflarının etkin katılımının eksikliği belirgindi. "Türkiye İçin

İşçi Sağlığı Modeli" sunum ve tartışmasına sendika ve politikacılardan hiç kimsenin katılmaması duyarsızlığın önemli bir göstergesi idi.

Özellikle, iş sağlığı bakımının geliştirilmesinde eğitim süreçlerinin önemi vurgulanırken; mezuniyet sonrası eğitimin, 'İşyeri Hekimliği' eğitiminin yetersizliği ve mezuniyet öncesi eğitimde çalışma-sağlık ilişkisinin irdelenmesinin önemi, tartışma konularıydı. Ancak, üniversitelerden katılım beklenen düzeyde gerçekleşmedi. Bu durum, üniversitelerde iş sağlığı ile ilgili çalışmaların yetersiz olduğunu ya da varolanın da kongreye yansımadağını düşündürdü. Kongrede "İş Sağlığı Enstitüleri" nin kurulmasının ortak bir dilek oluşu; sonuçtan yola çıkılması ile çözüme ulaşamayacağı gerçeği gözönüne alındığında eksik, ancak gereklilik açısından anlamlıydı. İş sağlığı sorunlarının çözümlerine yönelirken, akademik duvarların arkasında kalmayan ama akademik yaklaşımların geliştiriciliğini alanla bütünleştirebilen kurumsallaşma çalışmalarının ancak eşgüdümle sağlanabileceği göz ardı edilmemelidir.

3.Ulusal İş Sağlığı Kongresinin amacı;

- İş sağlığının dizgesel biçimde ele alınması, - Önceliklerin belirlenmesi, - Tarafların birlikte davranmasını geliştirecek oluşumların gerçekleştirilmesi, - Kısa ve uzun erimli hedeflere yönelik eylem programları oluşturulması olmalıdır.

On yıl aradan sonra düzenlenen bu kongre, iş sağlığı konularına taraf olan herkesin ve her kurumun katılımı ile son derece önemli yeni açılımlara olanak sağlayabilirdi.

Kongre hedeflerinin önceden net olarak belirtilmemesi, katılımcıların ortak çalışma düzleminde bir araya gelmesini engelledi. Düzenleme aksaklıkları nedeniyle de etkinliklerin akıcı bir biçimde izlenmesi sağlanamadı.

Sorunlar dile getirilirken, iş sağlığını dizgesel olarak çözümlenecek bir yapılanma oluşturulamadı. Konunun kavramsal boyutu yeterince irdelenmedi; adına da yansdığı gibi kongrede eskimiş kavramların kullanılması ve bütünsel bakışın egemen olmaması, ortak sonuçlara ulaşılmasını sınırladı. (İşçi Sağlığı' deyışı, çalışma yaşamında sağlık kavramını sınırlayan ve bütünsel yaklaşımı geciktiren bir biçimdir.)

Bütün bunlara karşın, 3.Ulusal İşçi Sağlığı Kongresi, bu alana gönül vermiş insanların bir araya gelmesini, tanışmasını sağlayan önemli bir süreçti. Bu kongrelerin etkin kılınabilmesi, eşgüdüm ve sürekliliğin sağlanması ile olanaklıdır. Ancak bu kadar uzun aralıklarla gerçekleştirilen kongrelerin de gereksinimlere yeterince yanıt veremeyeceği açıktır.

Bu nedenle öncelikle iş sağlığı için çalışanların sürekli iletişimini başlatmak, yeni bir kongre için de 'on yıl' beklememek gereklidir.

* Dr., Dokuz Eylül Üniv. Tıp Fak. Halk Sağlığı AD.

** Arş. Gör., Dokuz Eylül Üniv. Tıp Fak. Halk Sağlığı AD